

Det å løfte et menneske og det å løfte en sekk med sement er to helt forskjellige ting. Eller er det?

Sykepleier Gro kan se langt etter yrkesskadeerstatning

Stortinget må endre regelverket og oppdatere yrkessykdomslisten – slik at også typiske sykdommer og skader opparbeidet i kvinnedominerte yrker inkluderes, skriver Lill Sverresdatter Larsen (bildet).

Foto: Sunniva Tønsberg Gaski

ARBEIDSLIV

LILL SVERRESDATTER LARSEN

Leder i Norsk sykepleierforbund

Når listen over yrkessykdom ikke har vært oppdatert siden 1958, betyr det at 9 av 10 som får godkjent dette er menn.

Se for deg en tilbakelagt tid. Planøkonomi. Industrialisering. Rasjonering på privatbiler. Og et arbeidsliv hvor kun fem prosent av arbeidstakerne var gifte kvinner. Det var da – i 1958 – at listen for hva som skulle kvalifisere som yrkessykdom ble utarbeidet. For å imøtekomme menn som ble skadet i industrien eller skognæringen.

Spol frem til 2024 og møt sykepleier Gro Anita Særsland. Hun løfter tunge pasienter om og om igjen, er på beina hele dagen og har gjentatt belastning som en del av jobben sin på Ullevål sykehus i Oslo. Pasienter som er helt avhengig av hennes fysiske og psykiske arbeidsinnsats for å få helsehjelp. Men om kroppen sier stopp, sier reglene ettertrykkelig at hun ikke skal få yrkesskadeerstatning.

Tilbake i 1999 ble det nedsatt et kvinnehelseutvalg som påpekte at 9 av 10 som får innvilget yrkessykdom er menn. De fant et regelverk som tilgo-

deser mannsdominerte yrker, en synlig kjønnskjevhet. Og en yrkessykdomsliste som er tilpasset den tidlige etterkrigstidens arbeidsliv.

Siden kvinnehelseutvalget la frem sin rapport har det gått 25 år, men Nav-statistikken ser fortsatt helt lik ut.

Dette på tross av at kvinner i dag melder yrkesskader til Nav like ofte som menn. Det har heller ikke skjedd mye politisk.

For sykepleierne haster det.

Sykepleier Særsland ble sjokkert hun ble da hun fikk vite at belastningsskaden hun kan få på jobb, ikke gir rett til yrkesskadeerstatning. Det regnes nærmest som en del av stillingsbeskrivelsen hennes.

Det er et paradoks at sykepleiere som tar seg av de som er syke, ikke har noe vern om yrkesskadeerstatning hvis de selv blir syke eller skadet som følge av belastning over tid på jobben.

Det er nettopp i helse- og omsorgssektoren at det er lavest sannsynlighet for å få yrkesskadeerstatning. Sykepleierne møtes av en lov som sier at det skal noe helt ekstraordinært til for å få innvilget slik erstatning.

Der er i helse- og omsorgssektoren at det er lavest sannsynlighet for å få erstatning for yrkesskade.

Ødelegger du ryggen etter gjentatte løft, er dette ikke omfattet av yrkessykdomslisten. Om du er utsatt for vold som ansatt i psykiatrien, og opplever år med belastninger og plutselig en dag ikke klarer mer, er det unntatt. Er hoftene dine ødelagt av belastning, er det ikke med.

Det er nå over 65 år siden yrkessykdomslisten ble revidert. Og lovverket er tilpasset et helt annet arbeidsliv. Mye har skjedd blant norske arbeidsfolk siden da. NSF har i en årrekke jobbet med å få på plass endringer i yrkesskaderregelverket, slik at det også skal gjelde sykdommer og skader i typiske kvinneyrker.

Nå er det endelig bevegelse i spørsmålet.

I høst er et forslag til ny yrkessykdomsliste og endring av lovverket ute på høring. Det er bra at nye belastningskader er inkludert, skader som typisk skjer snekkere, tømrere og inge-

niører – som karpaltunnelsyndrom og tennisalbue. Sykdommer i mannsdominerte yrker er det nemlig forsket mer på.

Men ingenting av det som er lagt frem i det nye forslaget gjør situasjonen bedre for sykepleierne.

Får du brystkreft som følge av mangeårig nattarbeid – der tilgjengelig forskning har konkludert med en sammenheng – kan du se langt etter erstatning. Får du rygg- og nakkeproblemer etter mange år i jobben som sykepleier, er det samme en realitet.

Det er mer enn underlig og jeg håper virkelig ikke at begrunnelsen er at det blir for dyrt å inkludere disse sykdommene.

Vi har et tydelig krav for å komme et av yrkeslivets farligste faktum til livs: Stortinget må endre regelverket og oppdatere yrkessykdomslisten – slik at også typiske sykdommer og skader opparbeidet i kvinnedominerte yrker inkluderes.

Vi trenger en virkelighet hvor sykepleiere kan være trygge på at de får rettmessig erstatning hvis de skader seg eller blir syke.

Yrkeslivet må bli trygt for alle.